ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,

sniegti 2011. gada 19. maijā[1]

1. Lēmumus par projektiem, kuriem varētu būt ietekme uz vidi, var pieņemt administratīvajā procedūrā, kad (tiešā) sabiedrības līdzdalība tiek nodrošināta, veicot ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk tekstā — "IVN") vai likumdošanas procedūrā, kad (netiešo) sabiedrības līdzdalību nodrošina kompetenta ievēlēta likumdevēja institūcija.

2. Šajā ziņā šī Beļģijas *Conseil d'Etat* (Valsts padome) iesniegtā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu virkne attiecas uz Eiropas Savienības (turpmāk tekstā — "ES") tiesību aktiem par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību un tiesībām vērsties tiesā attiecībā uz lēmumu pieņemšanu vides jautājumos, it īpaši Direktīvas 85/337/EEK[2] (turpmāk tekstā — "IVN direktīva"), kas grozīta ar Direktīvu 2003/35/EK[3], interpretāciju.

3. IVN direktīva neattiecas uz projektiem, kuru sīku izklāstu pieņem ar īpašu valsts tiesību aktu. Izskatāmajās lietās lēmums par projektu tika pieņemts administratīvajā procedūrā un pēc tam tika apstiprināts ar dekrētlikumu. Tāpēc jautājums ir par to, vai uz šādu rīcību attiecas IVN direktīva.

Starptautiskās tiesības

4. 1998. gada 25. jūnijā Eiropas Kopiena, dalībvalstis un 19 citas valstis parakstīja Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (turpmāk tekstā — "Orhūsas

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EKK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīva 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties [vērsties] tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK (OV L 156, 17. lpp.).

konvencija"). Konvencija stājās spēkā 2001. gada 30. oktobrī. Beļģija konvenciju ratificēja 2003. gada 21. janvārī, Eiropas Kopienas vārdā tā tika apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370 [4].

5. Orhūsas konvencijas 2. pantā ir noteiktas vairāku jēdzienu definīcijas. It īpaši tajā ir noteikts, ka jēdzienā "valsts iestāde" neietilpst "iestādes vai institūcijas, kas pilda tiesas vai likumdevēja funkcijas".

6. 6. panta nosaukums ir "Sabiedrības dalība lēmumu pieņemšanā par īpašām darbībām". Būtībā tajā ir noteikts, ka nosacījuma mērķis ir nodrošināt savlaicīgu un efektīvu ieinteresētās sabiedrības informēšanu un tās dalību saistībā ar paredzamajām darbībām visos to apstiprināšanas līmeņos it īpaši attiecībā uz darbībām, kuras ir uzskaitītas I pielikumā, vai citām darbībām, kurām var būt nozīmīga ietekme uz vidi. I pielikumā uzskaitītās darbības ietver "Starppilsētu (tālsatiksmes) dzelzceļa līniju un lidostu būvniecību, kur galvenā skrejceļa garums ir vismaz 2100 m".

7. 9. panta nosaukums ir "Iespēja griezties [vērsties] tiesu iestādēs". Tajā ir noteikts:

"1. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ikvienai personai, kura uzskata, ka tās lūgums sniegt informāciju saskaņā ar 4. pantu ir ticis ignorēts, daļēji vai pilnīgi nepamatoti noraidīts, nepietiekami atbildēts vai kā citādi nav izskatīts atbilstoši minētā panta noteikumiem, ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties [vērsties] tiesā vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā.

Gadījumos, kad Puses paredz pārskatīšanu tiesu iestādē, tās nodrošina, lai attiecīgajai personai būtu pieejama arī ātra, ar likumu noteikta procedūra, kas ir bezmaksas vai nav saistīta ar pārāk lielām izmaksām un saskaņā ar kuru lūgumu atkārtoti izskata kāda valsts iestāde vai izskata neatkarīga un objektīva institūcija, kas nav tiesa.

Saskaņā ar šo 1. punktu pieņemtie galīgie lēmumi ir saistoši valsts iestādēm, kuru rīcībā ir attiecīgā informācija. Šo lēmumu pamatojumu norāda rakstiski vismaz tajos gadījumos, kad pieeja informācijai tiek atteikta saskaņā ar šo punktu.

2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem,

4 — Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmums 2005/370/EK par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 124, 1. lpp.). Orhūsas konvencijas teksts ir publicēts minētā *Oficiālā Vēstneša* izdevuma 4. un nākamajās lapaspusēs.

a) kuriem ir pamatota interese,

vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties [vērsties] tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā, lai — pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem — apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt ieinteresētajai sabiedrībai plašas iespējas griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties [vērsties] administratīvā iestādē, kā arī neiespaido [neietekmē] prasību, ka pirms vēršanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvas pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos.

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā.

4. Turklāt, neskarot 1. punktu, šā panta 1., 2. un 3. punktā minētajām procedūrām ir jānodrošina pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi, tostarp, vajadzības gadījumā, atbrīvošana no amata, un tām ir jābūt taisnīgām, objektīvām un ātrām, kā arī saistītām ar nelielām izmaksām. Šajā pantā paredzētos lēmumus noformē vai reģistrē rakstiski. Tiesu un, ja iespējams, citu institūciju lēmumi ir publiski pieejami.

5. Lai šā panta noteikumus padarītu efektīvākus, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrība tiek informēta par administratīvajām vai tiesas procedūrām, kas tai pieejamas pārskatīšanas nolūkā, kā arī lemj par atbilstošu

palīdzības sistēmu ieviešanu, lai novērstu vai mazinātu finansiālus un citus šķēršļus saistībā ar griešanos [vēršanos] tiesu iestādēs."

ES tiesības

8. Lai Kopienu tiesībās transponētu Orhūsas konvencijas nosacījumus, vēl pirms Lēmuma 2005/370 pieņemšanas tika apstiprināti vairāki tiesību akti, ieskaitot grozījumus IVN direktīvā, kas izdarīti ar Direktīvu 2003/35.

IVN direktīva

9. IVN direktīvas mērķis ir harmonizēt ietekmes uz vidi novērtējumu, kas varētu rasties, īstenojot zināmus projektus. Saskaņā ar šīs direktīvas preambulas sesto apsvērumu "attīstības saskaņošanu valsts un privātiem projektiem, kuriem var būt nozīmīga ietekme [uz vidi], būtu jānodrošina vienīgi pēc tam, kad veikts šo projektu iespējamās nozīmīgās ietekmes [uz vidi] novērtējums; [..] šo novērtējumu jāveic, pamatojoties uz attiecīgo informāciju, ko sniedzis attīstītājs un ko var papildināt iestādes un cilvēki, kuriem var būt interese par attiecīgo projektu".

10. IVN direktīvas 1. panta 2. punktā ir noteiktas šādas definīcijas:

— "projekts": "celtniecības darbu vai citu ierīkošanu vai programmu izpilde" vai "cita iejaukšanās dabiskajā apkārtnē un ainavā, to skaitā iejaukšanās, kas saistīta ar minerālo resursu ieguvi";

— "attīstītājs": "atļaujas pieprasītājs privātam projektam vai valsts iestāde, kas ierosina projektu";

— "attīstības piekrišana": "kompetentās iestādes vai iestāžu lēmums, [ar kuru] piešķir attīstītājam tiesības turpināt projektu";

— "sabiedrība": "viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un — saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi — to apvienības, organizācijas vai grupas", un

— "attiecīgā sabiedrības daļa": "sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai var ietekmēt ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanas procedūra, kas minēta 2. panta 2. punktā [5]".

11. 1. panta 5. punktā ir noteikts: "Šī direktīva neattiecās uz projektiem, kuru sīku izklāstu pieņem ar īpašu valsts tiesību aktu, jo šīs direktīvas mērķi, ietverot mērķi sniegt informāciju, tiek sasniegti likumdošanas procesā."

12. Atbilstoši 4. panta 1. punktam IVN direktīvas I pielikumā uzskaitītos projektus pakļauj novērtējumam saskaņā ar tās 5.–10. panta noteikumiem [6]. I pielikuma 7. punkta a) apakšpunktā uzskaitītie projekti ietver: "sliežu garo distanču dzelzceļa transportam un tādu lidostu [būvniecību], kam pamata skrejceļa garums ir 2 100 m vai vairāk" [7].

13. 5.–10. pantā ir noteikti vairāki pastāvīgi pienākumi attiecībā uz IVN veikšanu. It īpaši 5. pantā ir noteiktas prasības tai informācijai, kuru sniedz attīstītāji; 6. pantā paredzēto noteikumu mērķis ir nodrošināt, ka vides iestādes un sabiedrība tiek pienācīgi informētas un ka tām tiek dota atbilstoša iespēja līdzdarboties savlaicīgā un efektīvā veidā; 7. pantā ir ietverta prasība informēt citas dalībvalstis, kā arī konsultēties ar tām, ja projektam varētu būt nozīmīga ietekme uz vidi šajās dalībvalstīs. 8. pantā ir noteikts, ka "attīstības saskaņošanas procedūrā jāņem vērā informācija, kas iegūta saskaņā ar 5., 6. un 7. pantu".

14. 10.a pantā, kas vispārīgi atbilst Orhūsas konvencijas 9. panta 2., 4. un 5. punktam, ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:

a) kas ir pietiekami ieinteresēti vai,

b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums — kuru tiesības ir aizskartas,

5 — Saskaņā ar 2. panta 2. punkta nosacījumiem dalībvalstis [ietekmes uz vidi novērtējumus] var integrēt jau pastāvošajās procedūrās vai arī izveidot jaunas [to apstiprināšanas] procedūras.

6 — Saskaņā ar IVN direktīvas 2. panta 3. punktu dalībvalstis var izņēmuma gadījumos, ievērojot strikti noteiktus nosacījumus, neievērot šo prasību. Šajās lietās šī procedūra nav piemērota.

7 — Šķiet, ka nav strīda par to, ka šajās lietās minētie projekti ietilpst I pielikuma piemērošanas jomā.

ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu [celt prasību] tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.

izmantot visas iespējas administratīvajā pārskatīšanas procedūrā.

Visām šīm procedūrām jābūt godīgām, taisnīgām, laicīgām un ne pārmērīgi dārgām.

Dalībvalstis nosaka, kurā stadijā minētos lēmumus, darbības vai bezdarbību var apstrīdēt.

Lai veicinātu šā panta noteikumu efektivitāti, dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai ir pieejama praktiska informācija par piekļuvi administratīvajām un tiesu pārskatīšanas procedūrām."

Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārumu, paturot prātā mērķi — attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt tiesas pieejamību. Tādēļ šā panta a) apakšpunkta sakarā jebkuras 1. panta 2. punktā minētajām prasībām atbilstošas nevalstiskās organizācijas interesi uzskata par pietiekamu. Uzskata arī, ka šādām organizācijām ir tiesības, kas var tikt aizskartas, kā noteikts šā panta b) apakšpunktā.

15. It īpaši no Direktīvas 2003/35, ar kuru IVN direktīvā ieviesa 10.a pantu, preambulas 6., 9., 11. un 12. apsvēruma izriet, ka šo un citu grozījumu mērķis bija IVN direktīvas noteikumus saskaņot ar Orhūsas konvenciju, it īpaši nodrošinot atbilstošu sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procedūrās un tiesības celt prasību tiesā par jebkuru darbību šajās procedūrās.

Fakti, process un prejudiciālie jautājumi

Šā panta noteikumi neliedz lietu nodot iepriekšējai izskatīšanai administratīvā iestādē, un — ja valsts tiesību aktos ir šāda prasība — tie neietekmē prasību pirms juridiskās pārskatīšanas procedūras piemērošanas

16. *Conseil d'État* ir Beļģijas augstākā administratīvā tiesa, kuras kompetencē ir izvērtēt administratīvo, nevis tiesību aktu

spēkā esamību. Tiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi izriet no sešām prasībām par vairāku būvatļauju, kas piešķirtas laika periodā no 2003. gada septembra līdz 2006. gada septembrim, apstrīdēšanu attiecībā uz projektiem saistībā ar lidostu attīstību Beļģijā.

17. Lai piešķirtu šīs atļaujas, attiecīgās administratīvās iestādes īstenoja virkni procesuālo darbību. Kopumā šīs darbības ietvēra: i) projekta vadītāja sākotnējā pieteikuma iesniegšanu, ii) novērtējuma veikšanu, iii) pašvaldības organizētas konsultācijas, iv) vairāku atzinumu izdošanu un v) atļaujas piešķiršanu.

18. Visās lietās prasītāji ir vietējie iedzīvotāji vai asociācijas, kuras cēla savas prasības periodā no 2004. gada aprīļa līdz 2006. gada aprīlim.

19. 2008. gada 17. jūlijā Valonijas reģiona parlaments (turpmāk tekstā — "Valonijas parlaments") pieņēma *Décret wallon relatif à quelques permis pour lesquels il existe des motifs impérieux d'intérêt general* (Valonijas dekrēts par atļaujām, kuras pamato primāri vispārējo interešu iemesli, turpmāk tekstā — "2008. gada 17. jūlija dekrēts").

20. 2008. gada 17. jūlija dekrētā ietverti trīs noteikumu kopumi. Vispirms — tā 1. pantā ir uzskaitīti vairāki darbi attiecībā uz Ljēžas-Bīrsetas un Briseles Šarleruā dienvidu lidostu un citiem zināmiem transporta posmiem, kuri pamatoti ar "primāro vispārējo interešu apvērumiem". Savukārt 2.–4. pantā ir noteiktas procedūras, ievērojot kuras saskaņā ar piemērojamajiem būvniecības tiesību aktiem Valonijas valdība sniedz un Valonijas parlaments apstiprina attīstības piekrišanu projektiem, kas noteikti šajā sarakstā. Visbeidzot — tā 5.–17. pantā tiek apstiprinātas vairākas jau piešķirtas atļaujas, taču uz šo tiesvedību attiecas 6., 7., 9. un 14. pants.

21. 2008. gada 17. jūlija dekrēta 6. pantā ir noteikts:

"Ir apstiprināta šāda, ar primāriem vispārējo interešu iemesliem pamatota atļauja:

— attiecībā uz reģionālo lidostu infrastruktūru un ēku izbūves darbiem, ministrijas 2006. gada 13. septembra rīkojums, ar kuru [..] ir piešķirta būvatļauja, lai pagarinātu Ljēžas-Bīrsetas lidostas galveno skrejceļu" [8].

8 — Lietu C-128/09 un C-129/09 priekšmets.

22. Tāds pats formulējums *mutatis mutandis* ir iekļauts (citu starpā):

— 7. pantā (attīstības piekrišana par Tintija [*Tintia*] strauta velvēšanu un zemes reljefa izmaiņām Šarleruā lidostas ziemeļu-austrumu daļā [9]);

— 9. pantā (vides atļauja par Briseles Šarleruā dienvidu lidostas darbību [10]); un

— 14. pantā (vispārēja būvatļauja attiecībā uz trešo un ceturto dzelzceļa līnijas sliežu ceļu, kas savieno Briseles un Šarleruā pilsētas [11]).

23. Tiesvedības *Conseil d'État* laikā atbildētājs apgalvoja, ka, tā kā 2008. gada 17. jūlija dekrēts ir tiesību akts, ar kuru tiek aizstātas administratīvā kārtā izsniegtas atļaujas un kuru var apstrīdēt tikai *Cour constitutionnelle* (Konstitucionālā tiesa), tad šī lieta vai nu nav piekritīga *Conseil d'État*, vai arī prasītāji nevar būt ieinteresēti administratīvo atļauju atcelšanā. Prasītāji apgalvoja, ka dekrēta pieņemšana neatbilst vai nu Orhūsas konvencijas, vai arī IVN direktīvas noteikumiem, un tas nav jāņem vērā.

24. Pa šo laiku *Cour constitutionnelle* tika ierosinātas citas tiesvedības par paša 2008. gada 17. jūlija dekrēta spēkā esamību (dažās lietās prasību iesniedza personas, kuras vērsušās arī *Conseil d'État*).

25. Pastāvot šādiem apstākļiem, *Conseil d'État* apturēja tiesvedības un uzdeva prejudiciālus jautājumus gan *Cour constitutionnelle*, gan Tiesai.

26. Uzdodot jautājumus *Cour constitutionnelle*, tā būtībā vēlējās noskaidrot, vai Valonijas parlamentam bija tiesības a) apstiprināt administratīvās atļaujas, neizvērtējot pieteikumus pēc būtības vai procedūras tiesiskumu, un, vai b) šādi rīkojoties, novērst, ka *Conseil d'État* pilnībā izvērtē šo atļauju likumību, pat ja šāda prasība ir celta, pirms tika pieņemts 2008. gada 17. jūlija dekrēts.

27. Tiesai uzdoti šādi jautājumi:

"A. Vai [IVN direktīvas] 5. panta 1. punktu var interpretēt tā, ka ar to no tās piemērošanas jomas ir izslēgti tādi tiesību akti kā [2008. gada 17. jūlija dekrēts], kuros, lai piešķirtu būvatļaujas, vides atļaujas un atļaujas par abiem šiem pasākumiem attiecībā uz darbībām un darbiem, kas tajā

9 — Lietas C-134/09 priekšmets.

10 — Lietas C-135/09 priekšmets.

11 — Lietu C-130/09 un C-131/09 priekšmets.

uzskaitīti, ir tikai paziņots, ka "primāru vispārējo interešu iemeslu pastāvēšana ir apstiprinājusies", un ar kuriem ir "apstiprinātas" atļaujas, attiecībā uz kurām ir norādīts, ka "primāru vispārējo interešu iemeslu pastāvēšana ir apstiprinājusies"?

B.1. Vai [IVN direktīvas] ar grozījumiem 1., 5., 6., 7., 8. un 10.a pantam neatbilst juridisks režīms, kurā tiesības īstenot projektu, kuram jāveic ietekmes novērtējums, ir piešķirtas ar tiesību aktu, kuru nevar pārsūdzēt tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta ar likumu, lai — pamatojoties uz materiāltiesiskiem vai procesuāliem aspektiem — pārsūdzētu lēmumu, kas dod tiesības projektu īstenot?

B.2. Vai Orhūsas konvencijas 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir uzlikts pienākums paredzēt iespēju vērsties tiesā vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā, lai apstrīdētu lēmumu, darbības vai bezdarbības, uz kuru attiecas 6. panta tiesību normas, likumību saistībā ar jebkuru jautājumu pēc būtības vai procesuālo jautājumu, uz kuru attiecas materiāltiesiskie vai procesuālie noteikumi, kuri regulē atļauju piešķiršanu projektiem, saistībā ar kuriem ir jāveic ietekmes novērtējums?

B.3. Vai, raugoties no Orhūsas konvencijas viedokļa, [IVN direktīvas] ar grozījumiem 10.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir uzlikts pienākums paredzēt iespēju vērsties tiesā vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā, lai apstrīdētu lēmumu, darbības vai bezdarbības likumību saistībā ar jebkuru jautājumu pēc būtības vai procesuālo jautājumu, uz kuru attiecas materiāltiesiskie vai procesuālie noteikumi, kuri regulē atļauju piešķiršanu projektiem, saistībā ar kuriem ir jāveic ietekmes novērtējums [12]?"

28. Visbeidzot, *Conseil d'État* nolēma, ka, saņemot atbildes uz saviem jautājumiem gan no *Cour constitutionnelle*, gan no Tiesas, tiks

12 — Tiesai tika uzdoti identiski jautājumi par 2008. gada 17. jūlija dekrēta 15., 16. un 17. pantu nākamajos trīs lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurus Tiesa apvienoja un atlika to izskatīšanu līdz sprieduma pasludināšanai šajā tiesvedībā (apvienotās lietas C-177/09, C-178/09 un C-179/09 *Poumon Vert de la Hulpe* u.c., OV C 180, 30.–32. lpp.).

izstrādāts papildu ziņojums, par kuru puses tiks lūgtas iesniegt galīgos apsvērumus.

29. Savukārt *Cour constitutionnelle* tajā celtās prasības ir izskatījusi vienlaikus ar *Conseil d'État* uzdotajiem jautājumiem, un pati ir uzdevusi Tiesai vairākus prejudiciālos jautājumus par Orhūsas konvencijas un IVN direktīvas noteikumu interpretāciju [13]. Tā kā šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika saņemts gandrīz vairāk nekā gadu pēc attiecīgā šāda lūguma saņemšanas šajā tiesvedībā un tā kā šo prejudiciālo jautājumu priekšmets daļēji sakrīt, Tiesa nolēma vispirms izskatīt šos lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu.

30. Šajā tiesvedībā rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāji lietās no C-128/09 līdz C-131/09, Beļģijas, Grieķijas un Itālijas valdības, kā arī Komisija. Tiesas sēdē 2010. gada 8. jūnijā mutvārdu apsvērumus iesniedza prasītāji lietās C-128/09 un C-130/09, viens no prasītājiem lietās C-134/09 un C-135/09, Beļģijas un Grieķijas valdības, kā arī Komisija.

13 — Lieta C-182/10 *Solvay* u.c. (OV C 179, 18. lpp.).

Pieņemamība

31. Beļģijas valdība norāda uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību. Pirmkārt, tā apgalvo, ka i) tajos norādītie faktiskie un juridiskie apstākļi nav pietiekami, lai lietas dalībnieki, kuri vēlas iesniegt apsvērumus, to varētu darīt, un ii) *Conseil d'État* nav pamatojusi, kāpēc ir jāinterpretē ES tiesības. Otrkārt, pamatojoties uz lietā *CILFIT* [14] noteiktajiem kritērijiem, tā uzskata, ka i) attiecīgie nosacījumi ir skaidri un nav jāinterpretē, ii) prejudiciālie jautājumi ir neatbilstoši un iii) saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru šie jautājumi jau ir izlemti.

Pirmais apsvērums par pieņemamību

Lūgumā minēto faktisko un juridisko apstākļu pietiekamība

32. Beļģijas valdība uzskata, ka lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu nav ietverta visa vajadzīgā informācija, lai ieinteresētās

14 — 1982. gada 6. oktobra spriedums lietā 283/81 *CILFIT* u.c. (*Recueil*, 3415. lpp.).

puses varētu iesniegt noderīgus apsvērumus. Tajos nav pilnībā ietverts 2008. gada 17. jūlija dekrētā noteiktais režīms, kurš jāizprot, lai atbildētu uz pirmo jautājumu; it īpaši tajos nav konkretizēts, ka IVN direktīvu piemēro administratīvām procedūrām pirms to apstiprināšanas ar tiesību aktu. Kā arī tajos nav izskaidrota *Cour constitutionnelle* loma un kompetence attiecībā pret *Conseil d'État*, kas savukārt ir jāizprot, lai atbildētu uz pārējiem jautājumiem. Tik tiešām, jautājumi ir formulēti tādā veidā, ka tie faktiski var maldināt attiecībā uz abiem šiem aspektiem. Visbeidzot, tā vietā, lai sniegtu savu viedokli par šiem jautājumiem, *Conseil d'État* tikai norāda prasītāju argumentus šajās lietās.

33. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru iesniedzējtiesas nolēmumos ietvertajai informācijai ir ne vien jāļauj Tiesai sniegt noderīgas atbildes, bet arī jāsniedz dalībvalstu valdībām un citām ieinteresētajām personām iespēja iesniegt apsvērumus saskaņā ar Tiesas Statūtu 23. pantu [15]. Tāpat judikatūrā ir noteikts, ka Tiesa nelems nedz par valsts tiesību normu interpretāciju, nedz arī spriedīs par to, vai iesniedzējtiesas veiktā šo normu interpretācija ir pareiza, drīzāk tā ņems vērā prejudiciālo jautājumu faktisko un tiesisko kontekstu, kāds tas noteikts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu [16]. Beļģijas valdības argumenti ir jāvērtē, ņemot vērā šos apsvērumus.

34. Par pirmo argumentu — man šķiet, ka no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Conseil d'État* attiecībā uz 2008. gada 17. jūlija dekrētu šaubās tikai par jau izsniegtu administratīvo atļauju apstiprināšanu, līdz ar to pārējiem dekrēta aspektiem nav nekādas nozīmes. Kā arī nav bijis īpaši jāuzsver, ka IVN direktīvu piemēro administratīvajām procedūrām, jo tas jau izriet no paša direktīvas teksta.

35. Par otru argumentu — jāpiekrīt, ka *Cour constitutionnelle* un *Conseil d'État* lomas un jurisdikcijas izpratne būtu noderīga, izvērtējot valsts procesuālo noteikumu aspektus, kas ir lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā. Tomēr man šķiet, ka nav vajadzīga kāda īpaša padziļināta vai sīka izpratne, turklāt lietas būtība, proti, ka *Conseil d'État* varētu nebūt jurisdikcijas izskatīt tajā iesniegtās prasības, pamatojoties tikai uz formālu darbību no Valonijas parlamenta puses, ir

15 — Skat., piemēram, 2007. gada 3. maija spriedumu lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* (Krājums, I-3633. lpp., 20. punkts).

16 — Skat., piemēram, 2010. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-467/08 *Padawan* (Krājums, I-10055. lpp., 22. punkts).

acīmredzama no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu [17].

dažādiem aspektiem, manuprāt, nekādā mērā neietekmē lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šie argumenti atbilstoši norāda, kādēļ ir nepieciešama sprieduma par ES tiesībām pasludināšana, pirms *Conseil d'État* izskata šīs prasības.

36. Tāpat man nešķiet, ka jautājumi būtu formulēti tādā veidā, lai Tiesa vai dalībvalstis pievērstos nepareiziem aspektiem, pat ja Beļģijas valdības apgalvojums, ka valsts tiesiskais regulējums interpretēts veidā, kuram tā nepiekrīt, ir patiess. Galvenais ES tiesību jautājums nepārprotami attiecas uz to, kāda ir piešķirto atļauju, kas iepriekš piešķirti administratīvajā procedūrā, apstiprināšanai ar tiesību aktiem ietekme uz Orhūsas konvenciju un IVN direktīvā noteiktajām tiesībām vērsties tiesā. Divas dalībvalstis par šo jautājumu ir iesniegušas apsvērumus, īpaši nesūdzoties ne par lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertās informācijas trūkumu, ne jautājumu formulējumu [18].

Pamatojuma sniegt ES tiesību interpretāciju pietiekamība

37. Visbeidzot, apstāklis, ka *Conseil d'État* norāda prasītāju, nevis savus argumentus par

38. Apgalvojot, ka *Conseil d'État* nav pietiekami pamatojusi, kāpēc būtu jāinterpretē ES tiesības, Beļģijas valdība būtībā pamatojas uz minētās tiesas pašas tiesas judikatūru, kas minēta lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu. 2008. gada 11. augusta spriedumā Nr. 185.645 (*Deneye*) *Conseil d'État* nosprieda, ka līdz ar 2008. gada 17. jūlija dekrēta pieņemšanu tās jurisdikcijā nav vērtēt ar to apstiprinātos pasākumus, tomēr, ja *Cour constitutionnelle* atceltu dekrētu (vai attiecīgo tā pantu), lēmumu par jurisdikcijas neesamību varētu neattiecināt uz pušu celto prasību. Beļģijas valdība apgalvo, ka šajā lietā *Conseil d'État* ir jāievēro tāds pats process un jāsagaida *Cour constitutionnelle* ierosināto tiesvedību rezultāts, it īpaši tāpēc, ka tā pati ir iesniegusi šai tiesai prejudiciālus jautājumus par šiem jurisdikcijas jautājumiem. Līdz ar to šajā stadijā uzdotie

17 — Es atzīstu, ka attiecīgās priekšvēstures izpratni zināmā mērā varētu ietekmēt cits faktors, ko nevarētu attiecināt uz pašiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu: Tiesas dalībvalstīm nosūtītajos šo lūgumu tulkojumos dalībvalstu valodās netika iekļautas sadaļas par *Cour constitutionnelle* iesniegtajiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tomēr šis fakts kā tāds tika skaidri norādīts tulkojumos, un dalībvalstīm tika nosūtīta arī franču valodas oriģināla pilna redakcija. Turklāt, pat iztrūkstot šiem teksta fragmentiem, man šķiet, ka lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iekļauta pietiekama informācija.

18 — Jāatzīst, ka Itālijas valdība norādīja, ka pirmais jautājums ir "formulēts neizprotamā veidā" — tomēr tas netraucēja iesniegt apsvērumus.

jautājumi ir hipotētiski. *Conseil d'État* nav pamatojusi, kāpēc šādos apstākļos, pirms *Cour constitutionnelle* sprieduma pasludināšanas, būtu jāpieņem nolēmums par ES tiesību interpretāciju.

39. Es varu piekrist, ka procesuālā kārtība valsts tiesās, kā jau esmu to minējusi iepriekš [19], ir sarežģīta un vēlamāka būtu sakārtotāka un, iespējams, valsts procesuālajiem noteikumiem atbilstošāka pieeja. Tāpat varu atzīt, ka kopumā būtu lielāka procesuālā efektivitāte, ja *Cour constitutionnelle* lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā Tiesā tiktu apvienoti vai izskatīti vienkopus ar lietām šajā tiesvedībā. Tomēr, manuprāt, neviens no šiem apstākļiem neietekmē šajā tiesvedībā iesniegto prejudiciālo jautājumu pieņemamību.

40. Valsts tiesu un Tiesas sadarbības kontekstā, iesniedzējtiesai jānorāda iemesli, kāpēc tā šaubās par ES tiesību interpretāciju un uzskata, ka jāuzdod šāds jautājums [20]. Tomēr, manuprāt, tai nav jādara vairāk, kā jāsniedz šis pamatojums saprotamā veidā. Kā arī tai nav jāparedz iespējamie pušu vai dalībvalstu argumenti par tās pieejas pareizību valsts procesuālo tiesību normu izpratnē.

41. Pieņemot, ka pastāv skaidri *prima facie* iemesli lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesai tie nav jāvērtē un nav jāiejaucas valsts tiesiskajā regulējumā. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tikai valsts tiesa, kura iztiesā prāvu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var novērtēt gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamību sava sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību [21]. Turklāt, ņemot vērā funkciju sadali starp Tiesu un valsts tiesām, Tiesas kompetencē nav pārbaudīt, vai lēmums par vēršanos tiesā ir pieņemts atbilstoši valsts tiesu iekārtas organizatoriskajiem un procesuālajiem noteikumiem [22].

19 — 23.–29. punkts.

20 — Skat., piemēram, Tiesas 1999. gada 2. marta rīkojumu lietā C-422/98 *Colonia Versicherung* (*Recueil*, I-1279. lpp., 6. punkts).

21 — Skat., piemēram, 2010. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-393/08 *Sbarigia* (Krājums, I-6337. lpp., 19. punkts).

22 — Skat., piemēram, 1999. gada 16. septembra spriedumu lietā C-435/97 *WWF* u.c. (*Recueil*, I-5613. lpp., 33. punkts) un 2006. gada 23. novembra spriedumu lietā C-238/05 *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado* (Krājums, I-11125. lpp., 14. punkts).

42. Iemesli, kāpēc šajā tiesvedībā ir iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir pilnībā skaidri. *Conseil d'État* ir jāizskata prasības par administratīvo atļauju apstrīdēšanu, kas atbilst tās kompetencei. Pirms tā pasludina spriedumu, tai ir jāzina, vai saskaņā ar attiecīgiem Orhūsas konvencijas un IVN direktīvas noteikumiem apstāklis, ka šīs atļaujas ir apstiprinātas ar tiesību aktu, ierobežo tās jurisdikciju. Varētu būt šaubas, vai tās iepriekšējā judikatūra, saskaņā ar kuru tā ir atteikusies no jurisdikcijas šādos apstākļos, ir bijusi pareiza. Manuprāt, šāds jautājums it nemaz nav hipotētisks. Tāpēc *Conseil d'État* ir tiesības un kā tiesu instancei, kuras lēmumus saskaņā ar valsts tiesību regulējumu nevar pārsūdzēt, ir pamatoti iemesli lūgt Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu.

44. Par A. un B.1. jautājumu tā apgalvo, ka lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek jau iepriekš — nepareizi — pieņemts, ka dekrētu pieņēma Valonijas parlaments vienpakāpes procedūrā, neveicot ietekmes uz vidi novērtējumu vai citus aizsardzības pasākumus. Uz šādiem pamatiem taisīts spriedums neatbilstu faktiskajai situācijai, proti, divpakāpju procedūras īstenošanai, kam tiek piemērota IVN direktīva.

45. Šo iebildumu uzskatu par samērā nepamatotu. Procedūras divpakāpju raksturs izriet no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, tāpat kā izriet nepieciešamība sniegt norādes par to vai, un ja tā, tad kādā apjomā saskaņā ar ES tiesībām var atcelt administratīvu atļauju, ja tā vēlāk ir apstiprināta ar tiesību aktu.

Otrs apsvērums par pieņemamību

Prejudiciālo jautājumu nozīme

43. Beļģijas valdība apgalvo, ka jautājumiem nav nozīmes saistībā ar *Conseil d'État* ierosinātās tiesvedības iznākumu.

46. Beļģijas valdība apgalvo, ka B.2. un B.3. jautājumi ir neatbilstoši, jo tie attiecas nevis uz 2008. gada 17. jūlija dekrētu, bet gan uz konstitucionālajām un procesuālajām tiesību normām, kas nosaka kompetences sadalījumu starp *Conseil d'État* un *Cour constitutionnelle*. Turklāt attiecībā uz B.3. jautājumu Beļģijā tiek piemērots Orhūsas konvencijas 9. pants, kas ir izsmeļošāks nekā IVN direktīvas 10.a pants, un Tiesa nevar pēdējo normu interpretēt plašāk kā pirmo.

47. Man šie iebildumi šķiet neatbilstoši. *Conseil d'État* nepārprotami lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu par Orhūsas konvencijas 9. panta un IVN direktīvas 10.a panta ietekmi uz tajā ierosināto lietu procesuālo kārtību. Pamatojoties uz šādu nolēmumu, tā sapratīs, kā turpināt izskatīt šīs prasības. Līdz ar to jautājumi ir atbilstoši attiecībā pret *Conseil d'État* uzsāktā procesa iznākumu.

jautājumu jau ir pietiekami skaidra [23]. Šī Tiesa uz to nevar pamatoties, lai nesniegtu atbildes uz uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Ja pēdējās instances tiesa uzskata, ka atbilstošie ES tiesību nosacījumi ir neskaidri, tā ne tikai var, bet tai ir jāiesniedz lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tad Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums [24]. Taču, ja atbilde ir skaidri zināma, saskaņā ar Tiesas Reglamenta 104. panta 3. punkta otro daļu Tiesa var izdot rīkojumu. Bet šajā tiesvedībā Tiesa, tieši pretēji, nolēma, ka prejudiciālie jautājumi jāizskata tās virspalātai.

Acte clair

Pastāvīgā judikatūra

48. Beļģijas valdība apgalvo, ka Orhūsas konvencijas un IVN direktīvas teksts ir skaidrs un apstrīdētās tiesību normas Tiesai nav jāinterpretē. Tāpēc saskaņā ar *acte clair* doktrīnu *Conseil d'État* nav varējusi lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu.

50. Beļģijas valdība apgalvo, ka atbildes uz A. un B.1. jautājumiem var izsecināt no sprieduma lietā *WWF* u.c. [25].

49. Man šķiet, ka šīs tiesvedības ir pietiekams apliecinājums tam, ka nav pilnīgas skaidrības par nosacījumu piemērošanu apstākļos, kādi pastāv pamata tiesvedībās. Katrā ziņā ir vai nav tie skaidri, atsauce uz *acte clair* doktrīnu ir neatbilstoša. Valsts tiesa var atsaukties uz principu, kas pamato tās atteikumu lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo atbilde uz noteikto

51. Tomēr, tāpat kā gadījumā ar atsauci uz *acte clair* doktrīnu, arī šis apsvērums neattiecas uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Lai arī valsts tiesai, pat tādai, kuras lēmumu nevar pārsūdzēt, nevar *prasīt*, lai tā uzdod prejudiciālus jautājumus, uz

23 — Spriedums lietā *CILFIT* (iepriekš minēts 14. zemsvītras piezīmē, 16. punkts).

24 — Skat., piemēram, Tiesas 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-295/05 *Asemfo* (Krājums, I-2999. lpp., 30. punkts).

25 — Iepriekš minēts 22. zemsvītras piezīmē, sprieduma 55.–63. punkts.

kuriem atbildes rodamas pastāvīgajā judikatūrā, tai nevar arī *liegt* tos iesniegt. Tādā gadījumā, pamatojoties uz sava Reglamenta 104. panta 3. punkta pirmo daļu, Tiesai ir iespēja pieņemt motivētu rīkojumu. Tieši pretēji, kā jau iepriekš to norādīju, tā nolēma, ka šajā tiesvedībā uzdotie prejudiciālie jautājumi ir jāizvērtē tās virspalātai. Turklāt, kā tas būs redzams manis veiktajā jautājumu izvērtējumā pēc būtības, uzskatu, ka atbildes *nevar* iegūt no lietā *WWF* u.c. pasludinātā sprieduma.

Secinājums par pieņemamību

52. Līdz ar to uzskatu, ka nepastāv nekādi šķēršļi attiecībā uz *Conseil d'État* uzdoto prejudiciālo jautājumu pieņemamību.

Par lietas būtību

A. jautājums

53. Saskaņā ar IVN direktīvas 1. panta 5. punktu šo direktīvu nepiemēro "projektiem, kuru sīks izklāsts pieņemts ar īpašu valsts tiesību aktu, jo šīs direktīvas mērķi, ietverot mērķi sniegt informāciju, tiek sasniegti likumdošanas procesā". *Conseil d'État* vēlas noskaidrot šī nosacījuma nozīmi situācijā, kad attīstības piekrišanu vispirms izsniedz administratīva iestāde, bet tad to apstiprina ar likumdevēja dekrētu, kurā (vienkārši) noteikts, ka "to pamato primāri vispārējo interešu iemesli".

54. Šajā jautājumā ir ietverti divi apakšjautājumi. Pirmkārt, vai tas, ka dekrētu kā tiesību aktu ir pieņēmis likumdevējs, pats par sevi nozīmē, ka tas automātiski ietilpst 1. panta 5. punktā noteiktā izņēmuma piemērošanas jomā? Otrkārt, un tieši pretēji, vai valsts tiesai, lai noteiktu, vai tiek piemērota 1. panta 5. punktā noteiktais izņēmums, ir tikai jāvērtē šādas tiesību normas formulējums vai arī tā var to vērtēt pēc būtības un pārbaudīt paša likumdošanas procesa norisi?

1. panta 5. punkta pamats

55. IVN direktīvas ar grozījumiem, lai pārņemtu Orhūsas konvencijas noteikumus, mērķis ir uzlabot administratīvo iestāžu

lēmumu pieņemšanas procedūras [26]. Sabiedrības līdzdalība, kas ieviesta šajā procedūrā, ir svarīga šī mērķa sasniegšanā. Citiem vārdiem sakot, IVN direktīva veicina tiešo sabiedrības līdzdalību administratīvo lēmumu pieņemšanas procedūrās attiecībā uz dalībvalsts vidi.

56. Tomēr, ja lēmums tiek pieņemts likumdošanas procesā, šāda sabiedrības līdzdalība jau pastāv. Pats likumdevējs sastāv no demokrātiskā veidā ievēlētiem sabiedrības pārstāvjiem. Kad šāda institūcija pieņem lēmumu, tā, lai arī netieši, tomēr īsteno sabiedrības līdzdalības pārstāvību.

57. Ņemot to vērā, es izvērtēšu detalizētāk 1. panta 5. punkta noteikumus.

1. panta 5. punkta formulējums

58. 1. panta 5. punktā ir noteikts: "Šī direktīva neattiecās uz projektiem, kuru sīku izklāstu pieņem ar īpašu valsts tiesību aktu, jo šīs direktīvas mērķi, ietverot mērķi sniegt informāciju, tiek sasniegti likumdošanas procesā."

59. Jautājuma būtība ir neskaidrā saikne starp projektiem, kuru sīku izklāstu pieņem ar īpašu valsts tiesību aktu, un direktīvas mērķu sasniegšanu likumdošanas procesā. Šī iemesla dēļ iespējami divi interpretācijas veidi.

60. Viena veida pamatā būtu pieņēmums, ka likumdošanas process automātiski nodrošina IVN direktīvas mērķu sasniegšanu. Līdz ar to visos gadījumos, kad projekta sīks izklāsts tiktu pieņemts ar īpašu valsts tiesību aktu, valsts tiesai būtu jāuzskata, ka šis tiesību akts automātiski atbilst šiem mērķiem.

61. Otrā gadījumā tiktu uzskatīts, ka nosacījumā ir ietverts priekšnosacījums: IVN direktīvu nepiemēro projektiem, kuru sīku izklāstu pieņem ar īpašu valsts tiesību aktu, *ja* direktīvas mērķi tiek sasniegti likumdošanas procesā. Šāda interpretācija nozīmētu, ka likumdevējam ir jāsasniedz IVN direktīvas mērķi (ieskaitot informācijas sniegšanu), pieņemot lēmumu, pirms uz projektu var tikt

26 — Skat. Direktīvas 2003/35 un pašas Orhūsas konvencijas preambulu.

izslēgts no direktīvas piemērošanas jomas ar 1. panta 5. punktu. Tas liek uzdot jautājumu, kas likumdevējam ir jādara, lai nodrošinātu šo mērķu īstenošanu.

62. Abām šīm interpretācijām ir savi trūkumi. Pirmajā gadījumā var tikt nepamatoti paplašināta direktīvā, kuras mērķis ir nodrošināt labāku lēmumu pieņemšanas procesu vides jautājumos, noteiktā izņēmuma piemērošanas joma. Līdz ar to nosacījums par izņēmumu joprojām tiktu piemērots, pat ja administratīvais projekts tiktu "ietīts plānā likumdošanas apmetnī". Otrajā gadījumā būtu zināma tiesas aktivitāte, kas varētu radīt apjukumu par likumdevēja precīzajiem pienākumiem vides jautājumu lietās. Tā galējā forma nozīmētu, ka pašam izņēmumam īstenībā nav jēgas, paredzot, ka likumdevējam ir jāievēro tādas pašas procesuālās prasības kā administratīvai iestādei.

Spriedumi lietās *WWF* u.c. un *Linster*

63. Tiesa jau divas reizes ir vērtējusi IVN direktīvas 1. panta 5. punkta nozīmi.

64. Lietā *WWF* u.c. [27] Tiesa noteica, ka saskaņā ar 1. panta 5. punkta noteikumiem "direktīvā noteiktajiem projektiem nepiemēro novērtējuma procedūru, pastāvot diviem nosacījumiem. Saskaņā ar pirmo nosacījumu projekta sīks izklāsts jāpieņem ar īpašu tiesību aktu, bet saskaņā ar otru nosacījumu direktīvas mērķi, ieskaitot informācijas sniegšanu, jāsasniedz likumdošanas procesā [28]".

65. Pēc tam Tiesa attiecībā uz pirmo kritēriju precizēja, ka, "ja kompetentas iestādes lēmuma vietā tiek pieņemts tiesību akts, kas piešķir attīstītājam īstenot projektu, šim tiesību aktam jābūt noteiktam un tajā jābūt ietvertiem tādiem pašiem elementiem, kādi tiek iekļauti Direktīvas 1. panta 2. punktā noteiktajā attīstības piekrišanā" [29]. Šādā gadījumā "tiesību *aktā jāparedz projekta izklāsts*, kurā, tāpat kā attīstības piekrišanā, pietiekami precīzā un skaidrā veidā, ievērojot likumdevēja apsvērumus, tiktu ietverti *visi projekta elementi, kuriem ir nozīme ietekmes uz vidi novērtējumā*" [30].

66. Par otrā nosacījuma (ka direktīvas mērķi, ieskaitot informācijas sniegšanu, jāsasniedz likumdošanas procesā) saturu Tiesas skaidrojums bija netiešāks, paredzot, ka "tikai, ievērojot [pirmajā nosacījumā minētās prasības],

27 — Iepriekš minēts 22. zemsvītras piezīmē.
28 — Sprieduma 57. punkts.
29 — Sprieduma 58. punkts.
30 — Sprieduma 59. punkts, mans izcēlums.

otrajā nosacījumā minētie mērķi var tikt sasniegti likumdošanas procesā" (tādējādi zināmā mērā apvienojot šos divus nosacījumus). Tomēr Tiesa ļoti skaidri noteica, kas *ne*būtu pieņemams: "Ja īpašajā tiesību aktā, ar kuru pieņem un līdz ar to arī apstiprina projektu, nav ietverti *attiecīgā projekta elementi, kuriem varētu būt nozīme ietekmes uz vidi novērtējumā*, Direktīvas mērķi tiktu apdraudēti, jo *piekrišanu projekta īstenošanai varētu piešķirt, neveicot ietekmes uz vidi novērtējumu*, pat ja šī ietekme varētu būt nozīmīga [31]."

67. Lietā *Linster* [32] Tiesa vispirms apstiprināja, ka "Direktīvas 1. panta 5. punktā minētie jēdzieni "īpašs valsts tiesību akts" un "projekts" ir jāinterpretē autonomi [33] un ka, "ņemot vērā Direktīvas mērķus un to, ka Direktīvas 1. panta 5. punkts ir nosacījums, kas ierobežo Direktīvas piemērošanas jomu, tas ir interpretējams šauri" [34]. Pēc tam Tiesa uzsvēra 1. panta 5. punktā noteiktā izņēmuma pamatojumu: "ja Direktīvas mērķus, ieskaitot informācijas sniegšanu, sasniedz likumdošanas procesā, attiecīgajam projektam Direktīvu nepiemēro" [35] (kā es to saprotu, tas ir tāpēc, ka direktīva nav jāpiemēro šādos apstākļos).

68. Vēl Tiesa (pilnīgāk nekā lietā *WWF* u.c.) izskaidroja attiecības starp IVN direktīvas pamatmērķi un informācijas apjomu, kādam jābūt likumdevēja rīcībā:

"Atbilstoši 2. panta 1. punktam Direktīvas mērķis ir projektus, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi, *inter alia*, to rakstura, izmēra vai atrašanās vietas dēļ, pirms tiek dota piekrišana, pakļaut novērtējumam saistībā ar to ietekmi.

Atbilstoši Direktīvas preambulas sestajam apsvērumam šo novērtējumu jāveic, pamatojoties uz attiecīgo informāciju, ko sniedzis attīstītājs un ko var papildināt iestādes un cilvēki, kuriem var būt interese par attiecīgo projektu.

31 — 60. punkts, mans izcēlums.

32 — 2000. gada 19. septembra spriedums lietā C-287/98 *Linster* (*Recueil*, I-6917. lpp.).

33 — 44. punkts.

34 — 49. punkts.

35 — 51. punkts.

Tādējādi tikai gadījumos, ja likumdevējam ir pieejama līdzvērtīga informācija tai, kura tiktu iesniegta kompetentajai iestādei parastajā projekta apstiprināšanas procedūrā, var uzskatīt, ka direktīvas mērķi ir bijuši sasniegti likumdošanas procesā" [36].

69. Tiesa noslēdza savu izvērtējumu, atgādinot, ka IVN direktīvas 1. panta 5. punktā ir ietverts nosacījums par to, ka attiecīgajam tiesību aktam jābūt "īpašam tiesību aktam, ar kuru pieņem projekta izklāstu. Tā formulējumam jānorāda, ka attiecībā uz konkrēto projektu Direktīvas mērķi ir sasniegti". Turklāt "Direktīvas 1. panta 5. punkta izpratnē nevar uzskatīt, ka projekta izklāsts ir pieņemts ar tiesību aktu, ja tiesību aktā nav ietverti elementi, lai novērtētu projekta ietekmi uz vidi", un šie aspekti katrā lietā ir jāizvērtē valsts tiesai [37].

70. Šajā punktā ir jāapstājas, lai veiktu pirmo vērtējumu.

71. Lietās *WWF* u.c. un *Linster* Tiesa noteica divus nosacījumus, kuri jāievēro, lai uz tiesību aktu varētu attiecināt 1. panta 5. punktā noteikto izņēmumu un tam nepiemērotu IVN direktīvu. Pirmkārt, projekta izklāsts jāparedz īpašā tiesību aktā, kurā pietiekami precīzā un noteiktā veidā ir ietverti visi projekta elementi, kuriem ir nozīme ietekmes uz vidi novērtējumā. Otrkārt, lai ievērotu IVN direktīvā noteiktos vides aizsardzības mērķus, likumdevējam jābūt pieejamai — un likumdošanas procesā jāizvērtē — informācija, kas līdzvērtīga tai, kāda tiktu iesniegta kompetentai iestādei parastajā projekta apstiprināšanas procedūrā, tā, lai tas varētu novērtēt projekta ietekmi uz vidi. Šos divus nosacījumus izvērtēšu kopīgi kā "likumdošanas procesa efektivitātes divkāršo pārbaudi".

72. Šķiet, ka saskaņā ar šo divkāršo pārbaudi 1. panta 5. punkts ir formulēts veidā, ka tajā ir ietverts priekšnoteikums, ka IVN direktīvas mērķi jāsasniedz likumdošanas procesā, nevis pieņēmums, ka tie ir sasniegti šādā veidā. Tiesa norādīja, ka tā vēlējās uzzināt, vai IVN direktīvā noteiktā sabiedrības līdzdalība faktiski ir īstenota likumdošanas procesā.

36 — 52.–54. punkts.
37 — 56.–58. punkts.

Pastāvīgās judikatūras piemērošana šajā lietā

73. Lietās *WWF* u.c. un *Linster* pasludinātie spriedumi ir kā ietvars novērtējumam, kas jāveic valsts tiesām. Turklāt šo ietvaru pēc analoģijas principā var piemērot arī šajās lietās (likumdevējs administratīvos projektus pieņem pēc tam, nevis iepriekš apstiprina) neatkarīgi no IVN direktīvā veiktajām izmaiņām ar Direktīvu 2003/35 (ar kuru tika pastiprināti nosacījumi par sabiedrības līdzdalību, it īpaši ieviešot 10.a pantā noteiktās tiesības celt prasību, bet netika grozīti IVN direktīvas mērķi).

74. Ņemot vērā lietās *WWF* u.c. un *Linster* paustās atziņas pēc būtības, ir samērā viegli atbildēt uz *Conseil d'État* pirmo prejudiciālo jautājumu. 2008. gada 17. jūlija dekrētā nav "paredzēts projekta izklāsts, kurā, tāpat kā attīstības piekrišanā, pietiekami precīzā un skaidrā veidā, ievērojot likumdevēja apsvērumus, tiktu ietverti visi projekta elementi, kuriem ir nozīme ietekmes uz vidi novērtējumā" [38]. Ne tajā "ir ietverti elementi, lai novērtētu ietekmi uz vidi", ne arī tā "formulējums [..] norāda, ka attiecībā uz šo projektu Direktīvas mērķi ir sasniegti" [39]. 2008. gada 17. jūlija dekrēta noteikumi drīzāk tikai norāda, ka tiek apstiprināta administratīva piekrišana, kura jau piešķirta virknei projektu, kurus "pamato primāri vispārējo interešu iemesli".

75. Tik tālu viss ir labi, — tomēr uzskatu, ka IVN direktīvas 1. panta 5. punkta piemērošana nevar būt atkarīga tikai no tā, vai attiecīgā tiesību akta sastādītājs ir bijis pietiekami prasmīgs un labi informēts, lai nodrošinātu, ka tiesību akta formulējums precīzi atbilst šīm atziņām. Ja svarīgs būtu tikai šis apstāklis, tad projekts, kuru likumdevējs nebūtu atbilstoši apspriedis, tik un tā varētu tikt attiecīgi formulēts, lai izturētu pārbaudi. Taču uz projektu, par kuru notikušas atbilstošas diskusijas, varētu netikt attiecināts IVN direktīvas 1. panta 5. punktā noteiktais izņēmums tikai tāpēc, ka šīs dalībvalsts likumdošanas procesā nav pieņemts attiecīgo tiesību aktu "pārblīvēt" ar tik sīku izklāstu.

76. Turklāt, kā es to sapratu, likumdošanas procesā bieži vien (ja ne vienmēr) diskusijas par projektu notiks vairāk vai mazāk pēc

38 — Spriedums lietā *WWF* u.c., 59. punkts.

39 — Spriedums lietā *Linster*, 56. un 57. punkts.

administratīvām darbībām, kas veiktas, lai sagatavotu pamatu paredzamajām debatēm. Ja man ir taisnība, tad, visticamāk, likumdevēja rīcībā esošajos materiālos nevajadzētu obligāti būt ietvertai tieši tādai pašai, tik pat detalizētai informācijai, kas tiktu vērtēta tīri administratīvā procesā. Tāpat tajos varētu — vai arī nevarētu — tikt ietverta "līdzvērtīga informācija tai, kas tiktu iesniegta kompetentai iestādei parastā (piemēram, administratīvā) projekta apstiprināšanas procedūrā" (divkāršās pārbaudes otrs aspekts).

77. Šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iespēja Tiesas virspalātai vēlreiz izvērtēt un paskaidrot lietās *WWF* u.c. un *Linster* paustās atziņas.

78. Es pamatošos uz ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] noderīgo apsvērumu lietā *Linster*: "Paredzot izņēmumu gadījumus, kad projektu pieņem ar tiesību aktu, Kopienas likumdevēja mērķis nav bijis noteikt formālus kritērijus, saskaņā ar kuriem dalībvalstis šādiem projektiem neveiktu ietekmes uz vidi novērtējumu un nepiemērotu prasību informēt un konsultēties attiecīgo sabiedrības daļu, pamatojoties tikai uz attiecīgā tiesību akta būtību un iestādes, kas to pieņēmusi, statusu. Direktīva netiek piemērota tikai tādiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuru noteikumiem tiek nodrošināti tādi paši aizsardzības pasākumi kā tie, kas noteikti direktīvā" [40].

79. Es piekrītu. IVN direktīva nav tikai formalitāte. Tās mērķis ir nodrošināt efektīvus IVN visiem galvenajiem projektiem un tās redakcijā pēc grozījumu izdarīšanas nodrošināt atbilstošu sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā. Ja likumdošanas process darbojas normāli un pareizi, tajā — īstenojot pārstāvības demokrātiju — tiek nodrošināti tādi paši aizsardzības pasākumi nekā tie, kas noteikti IVN direktīvā.

80. Likumdevēja veiktās pārbaudes process var lielā mērā atšķirties no IVN direktīvas 5.–10. pantā noteiktā procesa. Valsts tiesām nav jānodrošina, ka likumdevējs ievēro tieši tādu procedūru, kāda būtu jāievēro administratīvai iestādei, kura izvērtētu šādu projektu.

40 — Viņa secinājumu 114. punkts.

Tām drīzāk jāizvērtē, vai likumdošanas process darbojas pareizi un atbilstoši.

81. Lai šāda valsts tiesas pārbaude būtu efektīva, tai dekrēta formulējums jāvērtē pēc būtības.

82. Tiesa jau ir norādījusi, ka, ja *pēc* tiesību akta formālās apstiprināšanas atsevišķā procesā vēl ir jāizvērtē svarīgi projekta aspekti (lieta *WWF* u.c.) vai ir jāizlemj projekta pamata aspekti, kā, piemēram, autostrādes maršruta galīgā izvēle (lieta *Linster*), tiesību aktam nepiemēro 1. panta 5. punktā noteikto izņēmumu. Es uzskatu, ka abu šo lēmumu pamatā ir argumenti, ka šādos apstākļos nevar apgalvot, ka likumdevējs būtu apsvēris visus elementus, lai novērtētu projekta iespējamo ietekmi uz vidi. Tā kā likumdošanas process nav īstenots atbilstoši, tad pieņemtais tiesību akts neatbilst pamatojumam, uz ko balstās paredzētais izņēmums. Bet, ja likumdošanas process darbojas atbilstoši, tiesību aktā noteiktais izņēmums jāpiemēro, lai ievērotu Orhūsas konvencijas izstrādātāju un to personu, kuras šo konvenciju transponēja ES tiesībās ar IVN direktīvā izdarītajiem grozījumiem, mērķus.

83. Ja, kā es uzskatu, ir jāveic pārbaude, kas pamatota ar funkcionalitāti, lai izvairītos no formālas pieejas, piešķirot 1. panta 5. punktā ietvertajiem noteikumiem pastāvīgu nozīmi, jautājums ir: kā noteikt, vai likumdošanas process ir īstenots atbilstoši?

84. Manuprāt, lai to izvērtētu, valsts tiesai būs jāpārbauda šādi aspekti:

a) ieguldījums: vai likumdevēja rīcībā esošā informācija ir bijusi pietiekami detalizēta un saturīga, lai tas varētu novērtēt attiecīgā projekta iespējamo ietekmi uz vidi?

b) process: vai ir ievērota atbilstošā procedūra un vai sagatavošanās un diskusijai atvēlētais laiks ir bijis pietiekami ticams, lai uzskatītu, ka tautas ievēlētie pārstāvji

varēja atbilstoši izvērtēt un apspriest attiecīgo projektu?

87. Īsāk sakot, pieņemot, ka likumdevēja rīcībā ir vajadzīgie materiāli un tas īsteno demokrātisko funkciju pareizi un efektīvi, likumdošanas procesā tiks sasniegti IVN direktīvas ar grozījumiem mērķi. Attiecinot 1. panta 5. punktā noteikto izņēmumu uz šādu likumdošanas procesu un nepiemērojot IVN direktīvu, netiek radītas nepilnības aizsardzības nodrošināšanā.

c) rezultāts: vai no pieņemtā tiesību akta (vajadzības gadījumā skatot to kopā ar pamatojošajiem materiāliem, uz kuriem tajā ir atsauce) ir skaidrs, kas tiek apstiprināts un kādi ierobežojumi vai apgrūtinājumi tiek noteikti?

88. Savukārt likumdošanas procesā, kurā tikai formāli tiek legalizēta agrāka administratīva procedūra, kurā jau tika pieņemti attiecīgi lēmumi, netiks nodrošināti tādi paši aizsardzības pasākumi kā tie, kas noteikti IVN direktīvā. Tāpēc uz to nevar attiecināt 1. panta 5. punktā paredzēto izņēmumu.

85. Šāds likumdošanas process (tāpat kā šajā lietā) varētu nozīmēt, ka likumdevējs pamatojas uz administratīvās iestādes iepriekš veikto darbu.

86. Šādā gadījumā valsts tiesai būs jānosaka, vai būtībā projekts, pirms to izvērtē likumdevējs, jau ir apstiprināts (administratīvajā procedūrā) vai arī to patiešām izvērtēja un apstiprināja vēlāk likumdošanas procesā. Vēlreiz uzsveru, ka valsts tiesai šādās lietās ir jāvērtē būtība, nevis forma.

89. Man šķiet, ka ar šādu pieeju tiek ņemta vērā gan Orhūsas konvencijas un IVN direktīvas ar grozījumiem teleoloģija, gan šo instrumentu izstrādātāju nodomi iekļaut tajos izņēmuma klauzulu attiecībā uz likumdevēja, nevis administratīvās iestādes pieņemtiem vides lēmumiem.

B.1., B.2. un B.3. jautājums

90. B.1. jautājumā *Conseil d'État* jautā, vai IVN direktīvas ar grozījumiem 1., 5., 6., 7., 8. un 10.a pantam ir pretrunā juridisks režīms, kurā tiesības īstenot projektu, kam jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, ir piešķirtas ar tiesību aktu, kuru nevar pārsūdzēt tiesā, iesniedzot prasību par attiecīgo lēmumu materiāltiesisko vai procesuālo aspektu ievērošanu. Tomēr, ņemot vērā minēto nosacījumu formulējumu un būtību, man šķiet, ka iesniedzējtiesa patiesībā jautā, vai, ņemot vērā 1. pantu (it īpaši 1. panta 5. punktu), saskaņā ar IVN direktīvas 10.a pantu jāparedz pārsūdzības procedūras, lai pārbaudītu tiesību aktu, ar kuru piešķir tiesības īstenot projektu, kuram jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, materiāltiesisko un procesuālo aspektu atbilstību 5., 6., 7. un 8. pantam.

91. Ar B.2. un B.3. jautājumiem būtībā tiek jautāts, vai Orhūsas konvencijas 9. pantā un/vai IVN direktīvas 10.a pantā ir noteikts dalībvalstu pienākums paredzēt iespēju vērsties tiesā, lai apstrīdētu lēmumu, darbības vai bezdarbības likumību saistībā ar projektu, kuri pakļauti IVN, apstiprināšanas režīmu materiāltiesiskajiem vai procesuāliem noteikumiem.

92. Līdz ar to, ja ar A. jautājumu jānoskaidro, vai IVN direktīvu piemēro šajā lietā minētajai procedūrai, tad B.1., B.2. un B.3. jautājums vairāk attiecas uz tiesībām vērsties tiesā, lai apstrīdētu šādu procedūru un netieši arī pieeju, ievērojot grūtības, kas varētu pastāvēt, ja jurisdikcija pārbaudīt atsevišķu procedūras posmu likumību būtu dažādām tiesām.

93. Pirmais iespaids būtu, ka uz šiem jautājumiem var sniegt pavisam vienkāršu atbildi.

94. Pirmkārt, par B.1. jautājumu ir skaidrs, ka IVN direktīvu nepiemēro "projektiem, kuru izklāts tiek pieņemts ar īpašu valsts tiesību aktu". Tādējādi nav tādu direktīvas materiāltiesisko normu, saskaņā ar kurām jāceļ prasība par atļaujām, kuras pieņemtas ar šai definīcijai atbilstošiem tiesību aktiem. Īpašā tiesību akta atbilstības šai definīcijai izvērtēšana ir A. jautājuma priekšmets, ko arī esmu izvērtējusi šādā kontekstā. Ja akts neatbilst

definīcijai, noteikumi par tiesībām vērsties tiesā ir noteikti 10.a pantā.

95. Atbilde uz B.2. un B.3. jautājumu, kuri neattiecas uz tiesību aktiem, ir vēl vienkāršāka. No Orhūsas konvencijas 9. panta un IVN direktīvas 10.a panta formulējuma izriet, kā arī saskaņā ar šiem nosacījumiem dalībvalstīm jānodrošina iespēja vērsties tiesā, lai pārbaudītu lēmumu, darbības vai bezdarbības, kas ietilpst šo instrumentu piemērošanas jomā, likumību saistībā ar projektu, kuri pakļauti IVN, apstiprināšanas režīmu materiāltiesiskām vai procesuālām normām.

96. Tomēr jāpiebilst, ka, gluži kā to norādīja Beļģijas valdība un Komisija, saskaņā ar šo tiesību normu formulējumu dalībvalstīm piemīt nozīmīga rīcības brīvība noteikto mērķu sasniegšanā. Saskaņā ar valsts tiesību normām var noteikt vairākus aspektus, ieskaitot zināmu jēdzienu saturu, stadiju, kurā var celt prasību, un tās iestādes statusu, kura to izskata.

97. Tomēr, pat lasot šīs vienkāršās atbildes kopā ar manu izvērtējumu par A. jautājumu, tās neatrisina to problēmu, kura satrauc *Conseil d'État*. Tiesai nav sniegta pilnīga informācija par noteikumiem par attiecīgo kompetenci starp *Conseil d'État* un *Cour constitutionnelle* (lai arī Beļģijas valdība sniedza nozīmīgu informāciju). Taču būtībā šķiet, ka *Conseil d'État* nav tiesīga vērtēt tādus tiesību aktus kā 2008. gada 17. jūlija dekrēts, turpretī, lai arī *Cour constitutionnelle* to var darīt, tā varētu nebūt pietiekami zinoša, lai izvērtētu šo tiesību aktu atbilstību Orhūsas konvencijai vai IVN direktīvai, salīdzinot ar atbilstību konstitucionālajām tiesību normām vai principiem. Ja tas tā ir, vai arī ja rodas līdzīga situācija, vai tad pastāv nepilnīga jurisdikcija, kas neatbilstu nevienam no instrumentiem?

98. It īpaši, ja tādai tiesai kā *Conseil d'État* nav jurisdikcijas izvērtēt tādu tiesību aktu kā 2008. gada 17. jūlija dekrēts, lai noteiktu, vai tas ir likumīgs Orhūsas konvencijas vai IVN direktīvas izpratnē, vai tai ir jābūt tiesīgai to izvērtēt, lai noteiktu, vai uz tiesību normu attiecas nosacījumi par izņēmumu, ko piemēro tiesību aktiem, pieņemot, ka pārbaudes

būtība abos gadījumos faktiski ir vienāda? Ja tas tā nav, vai citai tiesai, kā, piemēram, *Cour constitutionnelle*, ir tiesības izvērtēt šī pasākuma atbilstību Orhūsas konvencijai vai IVN direktīvai?

99. Šeit jāņem vērā divi principi. Pirmkārt, ja vien noteikumi par jurisdikciju netiek noteikti ES tiesībās — un šis nav tas gadījums — šai Tiesai nav jānorāda, kādi noteikumi ir jāpiemēro dalībvalstīs. Otrkārt, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti tiesību vērsties tiesā mērķi, jāpastāv iespējai iesniegt prasību vismaz vienā tiesā, lai apstrīdētu īpašu valsts tiesību aktu, pamatojoties uz to, ka tas neatbilst Orhūsas konvencijas 2. pantā un IVN direktīvas 1. panta 5. punktā noteiktajam izņēmumam.

100. Šajā ziņā, šķiet, ir skaidrs, ka, ja saskaņā ar Beļģijas noteikumiem par jurisdikciju *Cour constitutionnelle* ir kompetentā tiesa, lai noteiktu, vai 2008. gada 17. jūlija dekrēts atbilst jēdziena "īpašs valsts tiesību akts" definīcijai IVN direktīvas 1. panta 5. punkta izpratnē, kā to ir interpretējusi šī Tiesa, un ja tai vienīgai ir šādas tiesības, tad tiek nodrošināta pilnīga jurisdikcija, un šīs direktīvas 10.a panta (un Orhūsas konvencijas 9. panta) mērķi ir ievēroti — paredzot, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, kad tiesa, kas izskata prasību par administratīvās piekrišanas apstrīdēšanu, var vērsties *Cour constitutionnelle*, lai iegūtu spriedumu par šo jautājumu. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šāda veida lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu process pastāv.

101. Tomēr, ja *Cour constitutionnelle* jurisdikcija būtu ierobežota, piemēram, tā varētu tikai pārbaudīt atbilstību konstitucionālajiem principiem, bet nevarētu izvērtēt to, vai īpašs tiesību akts atbilst IVN direktīvas 1. panta 5. punktā noteiktajai definīcijai, būtu jābūt iespējai *Conseil d'État* izvērtēt šo jautājumu un vajadzības gadījumā neņemt vērā 2008. gada 17. jūlija dekrētu, lai pasludinātu spriedumu par pašu administratīvo piekrišanu materiāltiesisko un procesuālo likumību [41].

41 — Procesuālā ziņā līdzīgai, lai arī ne identiskai, situācijai skat., piemēram, 1978. gada 9. marta spriedumu lietā 106/77 *Simmenthal* (*Recueil*, 629. lpp.) vai 1990. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-213/89 *Factortame* u.c. (*Recueil*, I-2433. lpp.).

Secinājumi

102. Ievērojot visus minētos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz *Conseil d'État* uzdotajiem jautājumiem jāatbild tādējādi, ka:

"A. Saskaņā ar Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties [vērsties] tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK, 1. panta 5. punktu direktīvu nepiemēro tikai tiem tiesību aktiem, ar kuriem likumdevējs pēc būtības ir sasniedzis direktīvas mērķus.

Ja valsts tiesā tiek iesniegta prasība par tāda projekta administratīvās piekrišanas, kurš pakļauts Direktīvai 85/337, apstrīdēšanu un šo piekrišanu pēc tam apstiprina ar tiesību aktu, jāizvērtē ne tikai attiecīgā tiesību akta formulējums, bet arī likumdošanas procedūras būtība — it īpaši likumdevēja rīcībā esošā informācija un šīs informācijas pārbaudes veids — lai noteiktu, vai ir ievēroti šie mērķi. Ja tie nav sasniegti, valsts tiesai tiesību akts nav jāņem vērā un administratīvo piekrišanu likumība jāpārbauda kā tāda.

B. Šādas tiesvedības kontekstā saskaņā ar Direktīvas 85/337/EEK 10.a pantu un Orhūsas konvencijas 9. pantu attiecīgajai tiesai vai nu pēc saviem ieskatiem, vai arī iesniedzot atbilstoši jurisdikcijai citā tiesā lūgumu, jānoskaidro, vai tiesību aktam nepiemēro šos instrumentus, pamatojoties uz to, ka likumdošanas procesā ir sasniegti attiecīgie mērķi."